

K.J. Szymańska

Ogólnopolska Konferencja Socjologów Miasta

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 19/2, 172-174

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Poza wymienionymi dotychczas referatami i komunikatami ukończone zostały następujące opracowania materiałowe, które znajdują się w roboczym archiwum zespołu: mgr Z. Bokszański, *Działacze i aktywiści kulturalni w Bełchatowie*, mgr P. Tobera, *Instytucje pracy w Bełchatowie*, mgr Z. Iwanicki, *Ludność rolnicza Bełchatowa a pozostałe grupy społeczno-zawodowe miasteczka pod względem wybranych cech*. Do druku przygotowano ponadto następujące opracowania: doc. dr J. Lutyński, *Przemiany struktury społecznej małego miasta* (artykuł ogłoszony w „*Polish Sociological Bulletin*”), dr S. Dziecielska-Machnikowska, *Stosunek mieszkańców Bełchatowa do inwestycji* (komunikat opublikowany w nr 12 1965 r. „*Zeszytów BRU*”), mgr A. Kaczmarek, *Struktura społeczna robotników Bełchatowskich Zakładów Przemysłu Bawełnianego* (komunikat oparty o pracę magisterską złożony w redakcji „*Zeszytów BRU*”).

W roku 1965 planuje się zakończenie obecnej fazy prac terenowych w Bełchatowie. Wysiłki badaczy skoncentrują się następnie na pracach związanych z przygotowaniem planowanej socjologicznej monografii Bełchatowa. Z chwilą podjęcia inwestycji badania bełchatowskie wkroczą w nową fazę, w której dotychczasowe wyniki stanowią będą podstawę do ustalenia zakresu zmian spowodowanych intensywną industrializacją.

Socjologowie łódzcy w związku z prowadzonymi przez nich badaniami bełchatowskimi brali udział w sesjach wyjazdowych KBRU oraz uczestniczyli całym zespołem w zorganizowanej w Koninie wspólnej konferencji naukowej z Sekcją Konińską. Na konferencji tej komunikaty i informacje o realizacji programu badań bełchatowskich wygłosili: doc. dr J. Lutyński, dr J. Kulpińska i dr W. Piotrowski. W następnych latach planuje się kontynuowanie tego typu kontaktów w formie bardziej systematycznych spotkań.

Z. Iwanicki

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SOCJOLOGÓW MIASTA

W dniach 13—14 listopada 1964 r. odbyła się w Warszawie ogólnopolska konferencja poświęcona socjologicznym problemom miasta, zorganizowana przez Zakład Socjologii Miasta PAN. Uczestniczyli w niej obok socjologów geografowie, urbaniści, ekonomiści i przedstawiciele innych dyscyplin, dla których miasto stanowi przedmiot naukowych poszukiwań.

W czasie obrad referaty wygłosili: prof. dr Paweł Rybicki, doc. dr Janusz Ziółkowski, doc. dr Jan Turowski, prof. dr Stefan Nowakowski.

Referat prof. Rybickiego *Problem zbiorowości i społeczności miejskiej*, oprócz całego szeregu twierdzeń systematyzujących dorobek naukowy w omawianej dziedzinie zawierał postulat metodologiczny, aby przedmiotem badań uczynić przede wszystkim procesy społeczne zachodzące w mieście. Doc. Ziółkowski w referacie *Główne orientacje teoretyczne w socjologii miasta*, charakteryzując główne kierunki w socjologii miasta w rozwoju historycznym, dokonał ich krytycznej analizy z punktu widzenia przydatności do studiów nad miastami prowadzonych w Polsce. W referacie pt. *Problemy społeczne sąsiedztwa starego i nowego miasta* doc. Turowski przedstawił wyniki swoich badań, związanych z aktualnymi problemami industrializacji i urbanizacji na terenie Kraśnika Lubelskiego i Kraśnika Fabrycznego. Przeprowadzona analiza porównawcza tych dwóch miast stanowiła okazję do wypuklenia socjologicznych zagadnień ważnych dla wielu po-

czynach badawczych prowadzonych obecnie w Polsce. Powojenny dorobek polskiej socjologii miasta podsumował referat prof. Nowakowskiego pt. *Socjologia miasta i procesów urbanizacyjnych w powojennej Polsce*.

Poza referatami uczestnicy konferencji mieli możliwość wysłuchania następujących komunikatów: dr Krzysztof Przeclawski, *Przegląd problematyki i terenów badań z zakresu socjologii miasta w Polsce powojennej*, mgr Irena Łabudzka, *Problemy współpracy psychiatrii i socjologii miasta*, mgr Barbara Łobodzińska, *Zawód lekarza na tle środowiska lokalnego*, dr Bohdan Jałowicki, *Badania nad przestrzenią społeczną Wrocławia*, mgr Włodzimierz Mirowski, *Z badań motywów migracji do Warszawy*, dr Andrzej Stasiak, *Spoleczne przemiany w sytuacji mieszkaniowej województwa katowickiego*, dr Zbigniew Tyszka, *Urbanizacja społeczna rodzin robotniczych pochodzenia chłopskiego*, dr Wacław Piotrowski, *Miasteczko Belchatów jako przykład awansu administracyjnego, industrialnego i urbanistycznego*, dr Ryszard Dyoniziak, *Z badań nad potrzebami konsumpcyjnymi w środowisku wielkomiejskim*, mgr Józef Muszyński, *Więź społeczna w spółdzielczym osiedlu mieszkaniowym (na przykładzie osiedla WSM „Sady Żoliborskie”)*. Ponadto odczytano komunikaty złożone przez: mgr inż. arch. Zygmunta Budnickiego, *Planowanie urbanistyczne a problematyka socjologiczna osiedla Powszechniej Spółdzielni Mieszkaniowej „Przymorze” w Gdańsku-Oliwie*, dra Zbigniewa A. Żechowskiego, *Procesy urbanizacji w strefie przemysłowego Konina*, doc. dra Juliusza Brauna, *Elementy ekologii miasta przemysłowego*, i dra Jerzego Sulimskiego, *Organizacja życia społecznego ośrodka wielkomiejskiego*.

Naczelne miejsce w dyskusji, która poza referatami i komunikatami wypełniła dwa dni obrad, zajęła koncepcja „miasta socjalistycznego”. Wysunięto szeroki wachlarz problemów i wątpliwości, jakie nasuwają próby bliższego określenia tego pojęcia. Zgłaszano także propozycje metod i sposobów podejścia badawczego, które w konkretnych badaniach mogłyby pomóc w sprecyzowaniu pojęcia miasta. Zdania dyskutantów były w tej materii dość zróżnicowane, podkreślano natomiast zgodnie potrzebę dalszej dyskusji nad tymi zagadnieniami. W poszukiwaniu dróg rozwiązania diskutowanego problemu wskazywano między innymi na potrzebę dokonania typologii miast jako wstępnego kroku do analiz monograficznych, których rezultaty mogą pomóc przy formułowaniu pojęcia miasta socjalistycznego. Proponowane drogi analizy prowadzą od studiów monograficznych (w ramach poszczególnych typów aktualnie istniejących miast) do uogólniających wniosków. Zgodnie wskazywano na potrzebę wykorzystania doświadczeń dyscyplin pokrewnych, jak geografia, demografia, urbanistyka itp. i nawiązania z nimi bliższej współpracy.

Inną grupę zagadnień, której dotyczyło wiele głosów w dyskusji, stanowiły problemy ruchliwości społecznej w ramach społeczności miejskiej. Wskazywano tutaj szereg możliwych szczegółowych problemów badawczych. Stosunkowo dużo uwagi poświęcono sprawom adaptacji do środowiska miejskiego.

Wśród problemów dyskusyjnych nie zabrakło tradycyjnego już w środowisku pracowników naukowych zajmujących się miastem tematu dotyczącego współpracy między socjologią a urbanistyką czy też raczej kwestii braku czy niedostatku form tej współpracy. Poza praktyczną stroną zagadnienia wskazywano również na konieczność podejmowania problemów badawczych i metodologicznych leżących na pograniczu tych dwóch odrębnych dziedzin.

Poza wymienionymi problemami dyskutanci podnosili szereg bardziej szczegółowych zagadnień. Na przykład rozważano interpretację stosowanego przez prof. Groenmana pojęcia „strefy pustej”. Wysłunięto możliwość rozumienia powyż-

szego terminu jako „strefy rozrzedzonej”. Modne obecnie w naukowej publicystyce pojęcie „alienacji” znalazło również swoich zwolenników, którzy proponowali, aby włączyć je do aparatu pojęciowego używanego w socjologii miasta. W dyskusji nad obydwoma koncepcjami zwrócono uwagę, że związane z nimi zagadnienia uwzględniane są w prowadzonych badaniach, na przykład nad zjawiskami integracji jednostek w ramach społeczności miejskich, nowym typem więzi społecznych znajdujących wyraz między innymi w terenowej aktywności społecznej itp.

Zastanawiano się również nad utworzeniem spójnego, jednolitego systemu teoretycznego w ramach socjologii miasta. Możliwość zbudowania takiego systemu kwestionowało wielu dyskutantów, którzy ponadto podkreślali niebezpieczeństwa wynikające z posługiwania się jednym systemem. W dyskusji podjęto także próbę przedstawienia typu idealnego (konstrukcyjnego) miasta, który może być użyteczny dla ustalenia zakresu socjologicznych zainteresowań miastem oraz może posłużyć jako schemat porządkujący badania w tym zakresie. Jednocześnie podkreślano, że właściwą drogą badań socjologicznych nad miastem jest przechodzenie od konkretnych do uogólnień.

Zarówno obszerna dyskusja, jak i jej charakter wykazały celowość organizowania tego typu konferencji. Liczny udział w niej specjalistów z innych dziedzin nauki wskazuje jednocześnie na pozycję i wagę socjologii miasta w ramach ogólnych zainteresowań „miejską” problematyką. Konferencja umożliwiła wszystkim specjalistom konfrontację ich poglądów i punktów widzenia. Stanowiła okazję dla nawiązania i ugruntowania wzajemnych kontaktów, które w obecnej fazie rozwoju socjologii miasta są na pewno nie tylko pożyteczne, ale i niezbędne.

K. J. Szymańska

KONFERENCJA NA TEMAT PRACY KOBIEC I RODZINY

W dniach 25—27 marca 1965 odbyła się w Warszawie zorganizowana przez Zarząd Główny Ligi Kobiet konferencja poświęcona roli i pozycji społecznej kobiet w Polsce. Konferencja obradowała w dwóch sekcjach: pracy zawodowej kobiet pod przewodnictwem doc. dra Jerzego Piotrowskiego i sytuacji kobiety w rodzinie — pod kierunkiem doc. dr Antoniny Kłoskowskiej. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele socjologii, psychologii, pedagogiki, prawa, medycyny i innych specjalności naukowych oraz przedstawiciele licznych instytucji i organizacji społecznych. Na posiedzeniu plenarnym obu sekcji J. Piotrowski wygłosił referat pt. *Badania nad pozycją społeczną kobiet w Polsce Ludowej i wynikające stąd potrzeby społeczne*. Na posiedzeniach sekcyjnych wygłoszone m. in. następujące referaty: M. Sokołowska, *Płeć jako wyznacznik stosunku do pracy*, A. Preiss-Zajdowa, *Sytuacja zawodowa kobiet z wyższym wykształceniem*, S. Dziecielska-Machnikowska i J. Kulpińska, *Kobiety na kierowniczych stanowiskach w przemyśle łódzkim*; D. Gałaj i B. Tryfan, *Przeobrażenie roli i pozycji społecznej kobiet w rodzinach chłopskich*; H. Strzemińska, *Praca a dom w świetle badań budżetu czasu*; A. Kurzynowski, *Sytuacja rodzinna kobiet a zatrudnienie zawodowe*.

A. K.